

DE 'GROTE ZWARTE' UIT DE BERRY

ONLOSMAKELIJK VERBONDEN MET DE BERRICHONS

IN HET AUTHENTIEKE HART VAN FRANKRIJK, DE BERRY, VERWIJZEN NOG STEEDS VERWEERDE BORDEN NAAR HET **CIMETIÈRE DES ÂNES** (EZELBEGRAAFPLAATS) OF **GUÉ AUX ÂNES** (WAADPLAATS VOOR EZELS). ZE GETUIGEN VAN HET BELANG DAT DE BEWONERS IN DEZE REGIO SINDS EEUWEN HECHTEN AAN DIT WERKLUSTIGE DIER. L'ÂNE GRAND NOIR DU BERRY, EEN SINDS 1994 ERKEND RAS, IS ZELFS TOT REGIONAAL CULTUREEL ERFGOED VERHEVEN. TRADITIE EN SENTIMENTEN BRENGEN JAARLIJKS VELE BERRICHONS EN NATIONALE EZELFOKKERS SAMEN OP DE MARKTPLAATS VAN LIGNIÈRES. NIETTEMIN ZAL DE 28E **FOIRE AUX ÂNES** VOOR DE LAATSTE KEER IN DEZE VORM VERSCHIJNEN.

TEKST: EVA VAN DORST-SMIT FOTO'S: MAARTEN VAN DORST

Aanhangers, veewagens en personenauto's staan al ver buiten het dorp langs de wegen. In het centrum heeft men zelfs geparkeerd op trottoirs en in de smalle zijstraatjes van Lignières, een charmant dorpje in het zuiden van de Berry. Duizenden bezoekers trotseren tijdens Pinksteren (18, 19 en 20 mei jl.) de striemende regen en gure wind. De aantrekkingskracht van de ezel is al bewezen zonder er één te hebben gezien. Maar dat moment laat niet lang op zich wachten. Op de centrale markt waar de 28e *Foire aux Ânes* plaatsvindt, staan tientallen ezels en muilezels aangeliend. Het 'paradepaardje' van alle aanwezige dieren is l'Âne Grand Noir du Berry, een groot zwart ezelras uit deze streek, waar de Berrichons gepassioneerd over kunnen vertellen: 'In 1989 telden we nog maar tachtig ezels,' licht Philip Hubert, president van de *Association Française de*

l'Âne Grand Noir du Berry, toe. 'Door de inspanning van de vereniging, de fokkers en de financiële steun van *le ministère de l'Agriculture*, hebben we het aantal inmiddels opgeschroefd naar 1200. Onze 'grote zwarte van de Berry' verdient het. Hij is groot, mooi, uniek, trouw, nuttig, volzaam en vriendelijk. Hij behoort al eeuwen tot onze traditie en heeft zich op de velden en in de wijngaarden altijd voor ons ingezet.'

De sentimenten zijn voelbaar als Philip Hubert zijn uitleg geeft. 'De Berrichons zagen het dier vroeger als een trouwe hulp bij het transporteren van handel. Zo trok de l'Âne Grand Noir de kar met handelswaar of een aak in het kanaal van de Berry. Ook ploegde hij met smalle tred en voorzichtige pas de velden en de wijngaarden. Een nuttige vriend in elk opzicht. Het ras mocht niet verloren gaan en dat is ons gelukt. Gelukkig zal uitsterven niet snel meer een bedreiging zijn. >>

KRACHTIG EN SIERLIJK

De Grand Noir du Berry is een tamelijk groot ezelras uit het hart van Frankrijk, de Berry. De ezel heeft een edele uitstraling door zijn krachtige en toch sierlijke lijf en zijn zwarte of bruinzwarte kleur. De zomervacht is opvallend kort. Rondom de heldere, wakkere ogen zitten grijswitte kringen. Ook de onderzijde van de buik is grijswit, evenals de neus die soms een roodachtige rand heeft. Mannelijke dieren hebben doorgaans een stokmaat van 135/145 cm. Merries zijn kleiner en hebben als minimum een stokmaat van 130 cm. De nek is sterk en de rug is recht, de achterhand kort en iets aflappend.

Door de officiële erkenning van het ras in 1994 en een scherp en gemotiveerd fokprogramma bewaken we zijn uiterlijk en voortplanting.’

Accentverschuivingen

Dat het fokprogramma gemotiveerd wordt uitgevoerd, is duidelijk zichtbaar. De keuringen worden ondanks de stortregen doorgezet. Nauwgezet beoordelen de juryleden de ezels op hun karakteristieken: hoogte, vacht, uiterlijke kenmerken, kracht, volgzzaamheid ... alles wordt genoteerd. De fokker met de mooiste ‘Grote Zwarte’ wint 250 euro, een door *le ministère de l’Agriculture* gesponsorde aanmoedigingsprijs. De prijzen bestaan daarnaast ook uit bekertjes en een mooie *plaque*. ’s Middags is het zover. President Hubert roept per microfoon de in spanning afwachende fokkers bij zich en maakt de winnaars bekend. Ook fokkers van andere rassen kijken met interesse toe en doen mee met diverse concou-

rs. Bevlogenheid en liefde voor ezels in het algemeen staan gedurende dit weekend bij alle betrokkenen centraal. En dat reikt verder dan alleen de regio Centre. Ook ezeltjes uit andere windstreken zijn hier naartoe gebracht.

Frankrijk kent zeven officieel erkende ezelrassen en telt in totaal ongeveer 160.000 ezels, verspreid over het hele land. Een

‘TIJDEN VERANDEREN, MAAR L’ÂNE GRAND NOIR BLIJFT ONS DIERBAAR’

honderdtal daarvan staan op deze beurs. Daaronder bevinden zich een paar ‘kleine zwarten’ uit de Pyreneeën en elegante grijze exemplaren uit de Provence. Ook niet-zuivere rassen, maar mooie ‘vuilnisbakkies’ en grote muilezels staan rustig aangelijnd, ondanks hun natte vachten en hun hoeven in de regenplassen. Een aandoenlijk tafereel, te meer omdat het bijna symbolisch is. De *Foire aux Ânes* te Lignièrès zal namelijk niet in de huidige vorm worden voorgezet. Er zullen wat accentverschuivingen gaan plaatsvinden. ‘De fokkers en leden van de *Association* worden te oud,’ stelt Hubert vast. ‘De jonge generatie voelt de traditie en de sentimenten helaas niet zoals wij. Als de beurs een vervolg krijgt, en zo laat het zich wel aanzien, zal het meer vanuit een commercieel en agrarische perspectief zijn dan vanuit traditie. Tijden veranderen, maar gelukkig blijft onze ‘Grand Noir’ ons dierbaar. De toepassing van onze regionale ezels wordt nu meer gezocht in ontspanning: wandelingen en toeristische doeleinden. Maar hij dient ook voor agrarische werkzaamheden, zoals bij de verbouwing van groenten en in de nabijgelegen wijngaarden.’

Au naturel

Drie wijnbouwers en enkele boeren nabij Lignièrès houden nog altijd vast aan het inzetten van de ‘Grote Zwarte’. ‘De

werkwijze van de ezels is meer ‘naturel’, benadrukt Philip Hubert. ‘De grond van de wijngaarden blijft beter in tact, want zonder tussenkomst van machines, gedijen de micro-organismen veel beter.’ Dat het ‘naturel’ is, proef je volgens Hubert zeker terug in de plaatselijke wijnen. Deze natuurlijke, authentieke landbewerking lijkt hier geen tijdelijke marketingtool met een ‘eco of bio-trend’, maar een eerlijke, eeuwenoude traditie. De diverse informatiestands onderstrepen het belang van het dier.

Dat de ezels een trouw, vriendelijk en bijzonder dier is, bewijzen de tientallen tijdschriften die volledig gewijd zijn aan de ezels. Uitgaves over ezels in het algemeen, wandelroutes of specifiek over L’Âne Grand Noir du Berry. Attributen, ansichtkaarten, literatuur, het is een wereld op zich. Een van de standhouders vertelt dat de ezels ook een zeer verrassende werking heeft. Zo hebben kinderen met autisme vaak baat bij therapie waarbij het dier wordt ingezet. ‘De kalmte en zachtaardigheid van de ezels heeft een positieve uitwerking op de mens,’ legt ze uit. Zou dat ook de verklaring zijn voor de passie en sentimenten die hier op de beurs voelbaar zijn? EN ROUTE

DE ZWARTE EZELTJES OP FACEBOOK

ÂNE GRAND NOIR DU BERRY

Aan het eind van de vorige eeuw zorgde een groepje ezelliefhebbers uit Lignièrès dat er een stamboek kwam voor de Grand Noir du Berry. Daarin werden aanvankelijk tachtig ezels opgenomen. Ook richtten ze een rasvereniging op, de **Association Française de l’Âne Grand Noir du Berry** (AFAGNB) die een rasstandaard en een fokreglement opstelde. Sindsdien geldt de Grand Noir du Berry in Frankrijk als een zeldzaam ras. Het stamboek telt inmiddels zo’n achthonderd dieren. Om de ezels onder de aandacht te houden, grijpt de AFAGNB alle digitale middelen aan. Zelfs op Facebook zijn ze vertegenwoordigd. Zoek op: Association Française de l’Âne Grand Noir du Berry. Zie ook: www.afagnb.com